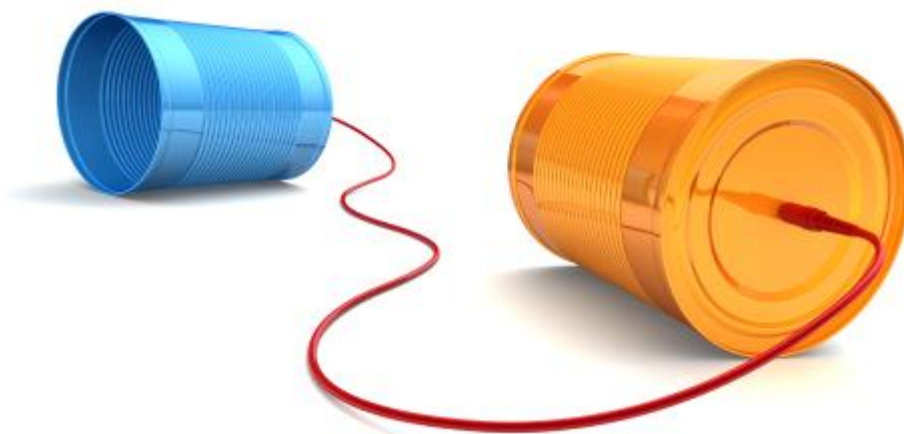

“StUF Lite”

Voorstel voor een lichtgewicht uitbreiding van StUF

Inhoud

1	Inleiding	3
2	Behoefteteiling.....	4
3	Technische schets	6
4	Conclusies en aanbevelingen.....	9
5	Overige suggesties	10
6	Verantwoording	11

1 Inleiding

StUF, het gemeentelijk gebruikte Standaard UitwisselFormaat, is ontwikkeld om gemeenten te ondersteunen bij de gestandaardiseerde uitwisseling van gegevens. StUF voldoet aan deze behoefte bij geformaliseerde uitwisseling, waarbij betrokken partijen zich conformeren aan de StUF standaard.

Gemeenten wisselen echter ook steeds vaker gegevens uit met partijen die niet van de StUF standaard gebruik maken. Een actueel voorbeeld zijn bedrijven die ICT toepassingen aanbieden waar burgers meldingen doen over de openbare ruimte, die vervolgens naar gemeenten worden verzonden. Maar het kan ook gaan om een lokale wijkwebsite waar bewoners meldingen of verzoeken indienen. Of om een lokaal vervoersbedrijf dat voor de gemeente taken uitvoert en daarover terugmeldingen doet. De verwachting is dat gemeenten in de toekomst met steeds meer partijen te maken krijgen, waarbij er vaak geen, of slechts beperkt, invloed is op het berichtformaat dat daarbij gebruikt wordt.

De ontwikkeling en het gebruik van StUF is tot nu toe met name gericht op hoogwaardige gegevensuitwisseling. Daarin is geïnvesteerd door de overheid en, met name grotere op de gemeentemarkt actieve, leveranciers. Om de benodigde kwaliteit van uitwisseling te kunnen garanderen heeft de StUF standaard zich ontwikkeld tot een steeds betere, maar ook steeds complexere, standaard.

Voor de nieuwe soorten gegevensuitwisseling waarmee gemeenten te maken hebben, is de huidige StUF standaard, met name door zijn complexiteit, niet altijd geschikt. Er is (ook) behoefte aan een eenvoudig, snel inzetbaar, berichtformaat.

Om hierin te kunnen voorzien zou binnen de StUF standaard een “StUF Lite” toepassing opgenomen kunnen worden. Naar aanleiding van een presentatie op 22 september 2010 door Maarten van den Broek en Ad Gerrits, is door de StUF regiegroep gevraagd om een voorstel te maken waarin wordt toegelicht:

- in welke mate er bij gemeenten en leveranciers behoefte is aan zo’n uitbreiding
- hoe zo’n uitbreiding er technisch (globaal) uit kan komen te zien.

In hoofdstuk 2 staan de resultaten van de behoeftepeiling.

Hoofdstuk 3 bevat de conclusies en aanbevelingen.

In hoofdstuk 4 zijn een aantal aandachtspunten verzameld zoals die zijn genoemd door diverse werkgroepleden.

Tot slot wordt in hoofdstuk 5 verantwoord hoe dit document tot stand is gekomen.

Voor alle duidelijkheid: het hier liggende voorstel is “slechts” bedoeld om beter onderbouwd te kunnen beslissen over het al dan niet gaan ontwikkelen en beheren van “StUF Lite”.

2 Behoeftepeiling

Bij gemeenten

Om de behoefte aan een makkelijk te gebruiken uitbreiding van StUF bij gemeenten te peilen, is via een uitwisselforum voor 100.000+ gemeenten hiernaar geïnformeerd. Op de vraag is door zeven gemeenten gereageerd (een gebruikelijk aantal voor dit soort vragen via het forum):

- door 6 gemeenten is aangegeven dat de problematiek herkenbaar is en dat een eenvoudig toepasbare StUF uitbreiding wenselijk zou zijn (Alkmaar, Arnhem, Delft, Den Haag, Nijmegen, Westland).
- door 1 gemeente (Zaandam) werd opgemerkt dat nog niet duidelijk is in hoeverre hier nu behoefte aan is.

Melding van het initiatief in een VIAG nieuwsbrief heeft weinig reacties van kleinere gemeenten opgeleverd. Reacties die er waren, waren vergelijkbaar met hierboven genoemde reacties.

Bij leveranciers

Om te peilen in welke mate relatief nieuwe, op de gemeentemarkt actieve, bedrijven behoefte hebben aan een eenvoudiger uitwisselformaat zijn enkele van deze partijen geraadpleegd. Daarbij is gekozen voor 3 partijen die het afgelopen jaar veel in het nieuws zijn geweest als relatief nieuwe partner voor gemeenten:

- Verbeterdebuurt.nl
- BuitenBeter
- BurgerConnect

Enkele opmerkingen hierbij:

- deze bedrijven zijn nu nog vooral bekend als leverancier van burgermeldingen over zaken in hun leefomgeving. Voor allen geldt dat er een verbreding plaats vindt naar andere soorten zaken
- er komen in Nederland steeds meer niet-overheids initiatieven waarbij gegevensuitwisseling met gemeenten plaats vindt of zal gaan vinden¹
- de drie benaderde bedrijven zijn ondertussen uitgegroeid tot partijen die al een substantieel marktaandeel hebben verworven, en waar serieus rekening mee wordt gehouden wordt; een voordeel hiervan is dat zij de nodige ervaring hebben opgedaan met gegevensuitwisseling; een nadeel is dat zij niet meer representatief zijn voor de kleinere, startende, initiatieven².

Er is gereageerd door Verbeterdebuurt.nl en BuitenBeter.

Conclusies zijn:

---

¹ Op <http://www.eparticipatiedashboard.burgerlink.nl> zijn enkele honderden eParticipatie initiatieven verzameld, waarbij in veel gevallen een vorm van gegevensuitwisseling met gemeenten een rol speelt.

² Verbeterdebuurt.nl, actief vanaf april 2009, heeft bijvoorbeeld zeer recentelijk (dec 2010) met het zaakstelsel van GovUnited een koppeling gerealiseerd op basis van StUF-ZKN 3.10

- StUF wordt omarmd als standaard
- StUF Lite wordt door 1 partij gezien als een goede oplossingsrichting; 1 partij merkt op dat betere ondersteuning van het bestaande StUF model ook een goede oplossing zou kunnen zijn
- Beide willen meewerken aan een eventueel vervolgtraject voor ontwikkeling van StUF Lite
- 1 leverancier staat erg positief tegenover het ontwikkelen van StUF Lite omdat de ervaring is dat er vanuit klanten behoefte aan een dergelijke 'eenvoudige' standaard door de overhead en complexiteit van het huidige StUF
- 1 leverancier geeft aan dat de afweging tussen “eenvoud” en “minder restrictief worden” extra aandacht vraagt, en dat stuurgegevens worden gezien als onmisbaar.

3 Technische schets

StUF Lite dient te voldoen aan twee uitgangspunten om StUF-compliant te zijn:

1. de complexTypes zoals gedefinieerd in bg0310.ent.xsd en zkn0310.ent.xsd worden hergebruikt in de berichtdefinities voor StUF Lite;
2. de berichten voldoen aan de StUF-standaard.

Het tweede uitgangspunt leidt tot het moeten gebruiken van het door StUF-gedefinieerde vrije bericht. Vanuit het streven naar eenvoud wordt voorgesteld om uitsluitend synchroon berichtenverkeer te gebruiken en daarmee het Di02-bericht.

Terecht is opgemerkt dat gebruik maken van synchroon berichtenverkeer voor transacties niet strookt met het streven naar optimale betrouwbaarheid binnen service georiënteerde omgevingen. Over het afwegen van betrouwbaarheid en inzetbaarheid is door Tim O'Reilly de uitspraak gedaan dat "the success of an API (application program interface) is directly proportional to its ability to interface with applications, unknown at the time of construction and adoption of the API". Omdat StUF Lite met name bedoeld is om gemakkelijk en snel te kunnen toepassen, is verdedigbaar waarom bij de start gekozen wordt voor synchroon berichtenverkeer.

"Quite simply, synchronous communication is fast, simple, without the need to build in complex error handling mechanisms and works well in most or at least many of the communication models associated with the use of web services" "Web Services in SOA - Synchronous or Asynchronous?", Torry Harris 2006, www.thbs.com/pdfs/sync_or_async.pdf

Technisch is het overigens geen probleem om ook een asynchroon StUF-Lite Di01-bericht te definiëren.

In een Di02-bericht zijn in de stuurgegevens alleen de elementen berichtcode en functie verplicht. Dit leidt tot de volgende overhead voor een StUF Lite bericht:

```
<liteDi02 xmlns:StUF="http://www.egem.nl/StUF/StUF0301"
xmlns="http://www.egem.nl/StUF/sector/bg/0310">
  <stuurgegevens>
    <StUF:berichtcode>Di02</StUF:berichtcode>
    <StUF:functie>melding leefomgeving</StUF:functie>
  </stuurgegevens>
  ....
</liteDi02>
```

met op de ... de inhoud van het bericht. Op het belang van het element <StUF:functie> wordt hieronder nog ingegaan.

In het vrije bericht mag na de stuurgegevens allereerst een <parameters> element worden opgenomen. De inhoud van dit element wordt niet voorgeschreven door de StUF-standaard met uitzondering van de bepaling dat er geen elementen in mogen voorkomen die al zijn gedefinieerd in een sectormodel. Het <parameters> element kan gebruikt worden voor het opnemen van in de sectormodellen nog niet gedefinieerde gegevens.

Het vrije bericht mag daarna 0 of meer elementen bevatten voor een StUF-entiteit. In de sectormodellen Basisgegevens en Zaken is een groot aantal StUF-entiteiten gedefinieerd, onder andere voor natuurlijk persoon (NPS), niet-natuurlijk persoon (NNP), vestiging (VES), maatschappelijke activiteit (MAC) adres (AOA), verblijfsobject (TGO), pand (PND), kadastrale onroerende zaak (KOZ), WOZ-object (WOZ), WOZ-deelobject (WDO) en zaak (ZAK). Tussen haakjes staat de mnemonic voor deze StUF-entiteiten.

Om StUF Lite zo simpel mogelijk te houden, kan worden uitgegaan van één bericht voor alles. Een verdere vereenvoudiging kan zijn om niet alle StUF-entiteiten uit de sectormodellen Basisgegevens en Zaken op te nemen, maar slechts de hierboven genoemde deelverzameling³. Het ene bericht voor alles LiteDi02 kan na het <parameters> element nul of meer elementen bevatten voor elk van de hierboven genoemde StUF-entiteiten.

In het voorbeeld van een melding leefomgeving resulteert dit bijvoorbeeld in het volgende bericht:

```
<liteDi02 xmlns:StUF="http://www.egem.nl/StUF/StUF0301"
xmlns="http://www.egem.nl/StUF/sector/bg/0310">
  <stuurgegevens>
    <StUF:berichtcode>Di02</StUF:berichtcode>
    <StUF:functie>melding leefomgeving</StUF:functie>
  </stuurgegevens>
  <parameters>
    <datum>20100922</datum>
    <omschrijving>Stoeptegel ligt los</omschrijving>
  </parameters>
  <adres StUF:entiteittype="AOA">
    <wpl. woonplaats>Nuenen</wpl. woonplaats>
    <aoa.postcode>5672BJ</postcode>
    <gor.openbareRuimteNaam>Vallestap</gor.openbareRuimteNaam>
    <aoa.huisnummer>88</aoa.huisnummer>
  </adres>
  <persoon StUF:entiteittype="NPS">
    <geslachtsnaam>Broek</geslachtsnaam>
    <voorvoegselGeslachtsnaam>van den</voorvoegselGeslachtsnaam>
    <voorletters>M.</voorletters>
    <verblijfsadres>
      <wpl. woonplaatsnaam>Eindhoven</wpl. woonplaatsnaam>
      <aoa.postcode>5641PX</aoa.postcode>
      <opr.openbareRuimteNaam>Donk</opr.openbareRuimteNaam>
      <aoa.huisnummer>12</aoa.huisnummer>
    </verblijfsadres>
    <sub.telefoonnummer>0402115634</sub.telefoonnummer>
  </persoon>
</liteDi02>
```

---

³ Dit betekent echter wel een zekere beperking van StUF-Lite wat betreft het aantal nauwkeurige gedefinieerde StUF-entiteiten.

Binnen het <parameters> element staan de datum en omschrijving van de melding. Binnen het <adres> element het adres waar de melding betrekking op heeft en binnen het <persoon> element degene die de melding doet.

De functie van een StUF-entiteit is niet af te lezen uit de elementnaam (in bovenstaand voorbeeld <adres> of <persoon>). Het is één bericht voor alles en de gebruikers zullen in onderling overleg moeten afspreken wat de betekenis is van de erin voorkomende StUF-entiteiten. Als zo'n bericht bijvoorbeeld de gegevens van de indiener van een klacht bevat en de gegevens van degene over wie geklaagd wordt, dan zal afgesproken moeten zijn dat het bericht als eerste de klager bevat en daarna degene over wie geklaagd wordt of andersom. Dit is natuurlijk het nadeel van het uitgangspunt één bericht voor alles en daarom is het belangrijk dat het element <StUF:functie> in het <stuurgegevens> element een duidelijke omschrijving geeft van de functie van het bericht.

Vanuit de werkgroep is opgemerkt dat een alternatieve benadering mogelijk is door zoveel mogelijk gebruik te maken van betekenisvolle elementnamen (bijv. "meldingDoorPersoon" i.p.v. "Persoon"). Dit kan, vergelijkbaar als bij StUF-EF is gedaan, complexiteit verminderen en maakt minder afspraken over betekenis nodig. Ook het gebruik van afkortingen en prefixen zou zoveel mogelijk vermeden moeten worden.

Daarnaast is het aan te bevelen ergens centraal bij te houden voor welke functies er allemaal StUF Lite berichten zijn gedefinieerd en hoe de inhoud van deze berichten is opgebouwd. Dit bijhouden kan heel laagdrempelig door de mogelijkheid te bieden functies met hun beschrijving toe te voegen analoog aan de huidige wijze van werken met onderhoudsverzoeken voor errata en RFC's. Een bijkomend voordeel van zo'n mechanisme is dat er automatisch zicht komt op de gebieden waar mogelijk behoefte is aan strak gedefinieerde berichten in een volgende versie van een sectormodel.

Een tweede issue dat de adoptie van StUF door kleine partijen belemmert, is de complexiteit van de schema's. Deze complexiteit heeft twee oorzaken:

1. De hoeveelheid gegevens die voor een StUF-entiteit is gedefinieerd
2. Het gebruik van het restriction mechanisme in de StUF-schema's

Voor StUF Lite lijkt het aanbeveling te verdienen een apart schema te maken zonder het gebruik van het restriction mechanisme.

Daarnaast lijkt het aanbeveling te verdienen kritisch te kijken naar de elementen die per StUF-entiteit worden opgenomen. Het lijkt niet nodig om binnen een persoon bijvoorbeeld GBA-gegevens over het kiesrecht en dergelijke of de relaties naar kinderen en ouders op te nemen.

Op dit punt dient een keuze gemaakt te worden in het spanningsveld tussen simpelheid (zo min mogelijk elementen en relaties) en bruikbaarheid voor sterk uiteenlopende situaties. Overleg met toekomstige gebruikers van StUF-Lite is hierbij belangrijk.

4 Conclusies en aanbevelingen

Conclusie 1

Er is behoefte aan een eenvoudiger berichtformaat voor gegevensuitwisseling binnen de overheid dan StUF in zijn huidige vorm biedt.

Aanbeveling

1. Start een project voor ontwikkeling van “StUF Lite” volgens de uitgangspunten zoals in dit document beschreven
2. Bij de afweging tussen eenvoud en bruikbaarheid in uiteenlopende situaties, geldt in de regel dat eenvoud het zwaarste weegt
3. Zorg voor een zo snel mogelijke oplevering van StUF Lite

Conclusie 2

De StUF standaard is in de loop der tijd complex geworden, omdat StUF het stelsel van basisregistraties wil faciliteren. Dit maakt StUF in de praktijk lastig te gebruiken voor eenvoudige toepassingen.

Aanbeveling

1. Besteed bij de doorontwikkeling van StUF expliciet aandacht aan vereenvoudigingen, waardoor StUF beter bruikbaar wordt voor eenvoudige toepassingen.

5 Overige suggesties

Vanuit de werkgroep zijn een aantal opmerkingen en suggesties gedaan die zeker zinvol zijn maar verder gaan dan het doel van deze notitie is. Deze worden hieronder kort samengevat.

Breng goed in beeld hoe berichten kunnen worden uitgewisseld tussen partijen die gebruik maken van het huidige StUF en partijen die gebruik maken van StUF lite.

Als wordt gekozen voor het gebruik van “een bericht voor alles” binnen StUF Lite dient te worden bepaald of er, binnen StUF Lite, nog de noodzaak bestaat om van horizontale en verticale sector modellen gebruik te maken.

Doe een fundamentele herbezinning op hetgeen StUF wel en niet moet faciliteren en afdwingen. Dit zou bijvoorbeeld kunnen leiden tot het besluit om een compleet nieuwe start te maken met een StUF 4.0 versie.

In samenhang met bovenstaande suggestie zou een alternatief voor het uitbreiden van de StUF standaard met StUF Lite kunnen zijn om StUF in de breedte te vereenvoudigen. Wanneer dit lukt is een StUF Lite variant overbodig.

Heroverwogen of voor transacties en meldingen via StUF Lite asynchrone communicatie niet mogelijk, of zelfs verplicht, moet zijn.

Uit te werken óf, en zo ja hoe, StUF Lite ook geschikt moet zijn om via Digikoppeling verstuurd te worden. Technisch is dit mogelijk omdat StUF Lite slechts het ene bericht-voor-alles definieert, en via StUF-protocolbindingen dit bericht op verschillende manieren kan worden verstuurd. Een wsdl voor een binding aan SOAP1.1 zonder Digikoppeling zal gelet op het doel van StUF Lite, in ieder geval beschikbaar moeten komen. Bij gebruik van Digikoppeling dient het bericht ook routeringsinformatie voor de Digikoppeling adapter te bevatten. Deze routeringsinformatie is voorzien in de StUF-stuurgegevens, maar nu niet opgenomen in het StUF Lite bericht. Afgewogen moet worden of inzet van Digikoppeling, met de daarbij behorende overhead en complexiteit, past bij het Lite berichtenverkeer dat via StUF Lite wordt beoogd.

6 Verantwoording

Dit voorstel is gemaakt op verzoek van de Regiegroep StUF naar aanleiding van een presentatie in de StUF regiegroep door Maarten van den Broek en Ad Gerrits op 22 september 2010.

Het voorstel vormt een nadere uitwerking van genoemde presentatie, en is kosteloos door onderstaande personen gemaakt:

Maarten van den Broek	Messagedesign.nl
Ad Gerrits	Gemeente Nijmegen
Aart.Schuitert	OVSsoftware.com
Raoul Coenegracht	Circle Software
Robert Jansen	Gemeente Breda
Robin Paalvast	Gemeente Westland
Bernard Rutgrink	Geotax.nl
Ruud Kathmann	Waarderingskamer
Marrie Hol	Dimpact.nl

Er is een behoeftepeiling gedaan, waarop is gereageerd door:

- Gemeenten Alkmaar, Arnhem, Delft, Den Haag, Nijmegen, Westland en Zaandam
- Leveranciers Verbeterdebuurt.nl en BuitenBeter

Versie	Datum	Omschrijving
0.1	27-10-2010	Eerste versie Maarten vd Broek, Ad Gerrits Reviewversie naar werkgroep.
0.2	12-11-2010	Aanpassingen n.a.v. opmerkingen Aart Schuitert en Raoul Coenegracht door Ad
0.3		Aanpassingen n.a.v. opmerkingen Aart Schuitert en Raoul Coenegracht door Maarten
0.4	3-01-2010	Opmerkingen verwerkt van: <ul style="list-style-type: none"> - Maarten n.a.v. opmerkingen Aart Schuitert, Robert Jansen, Raoul Coenegracht - Verbeterdebuurt.nl en BuitenBeter. “Conclusies en aanbevelingen” aangevuld, hoofdstuk “Overige suggesties”. Reviewversie naar werkgroep.
1.0	13-01-11	Conclusie 2 anders verwoord door Maarten Commentaar Robert Jansen en reactie Maarten hierop verwerkt. Versie 1.0

Versie 1.0 is aangeboden aan de StUF Regiegroep ter bespreking op 2 februari 2010.